

Program:

Šimon Brixí (1693–1735)

Litaniae de sancto Joanne Nepomuceno

*Nov.XII:5, pro sóla, smíšený sbor, orchestr a varhany, **Musicae navales Pragenses***

Symphonia

Kyrie

Pater

Sancte Joannes

Agnus Dei

František Xaver Brixí (1732–1771)

Koncert pro varhany a orchestr D dur | *Nov.Xb:4*

Allegro moderato

Andante molto

Allegro

František Xaver Brixí (1732–1771)

Missa brevis C dur - Aulica

Nov.Ia:3, pro sóla, smíšený sbor, orchestr a varhany

Kyrie

Gloria

Credo

Sanctus

Benedictus

Agnus Dei

motto koncertu:

Nepomuk Lied - 3. sloka, Winfried Pilz

Du heiliger Johannes Nepomuk, bereit, vor Gott zu schweigen. Das Anvertraute bleibt in dir verwahrt, nicht auf dem Markt zu zeigen. Wer da bedrängt ist und doch glaubt, dem leuchten Sterne um sein Haupt.

Svatý Jene Nepomucký, byls připraven před Bohem mlčet. Co je ti svěřeno, zůstává u tebe v bezpečí, že nebude ukazováno na tržišti. Kdo je tu v tísní, a přece věří, tomu se skví hvězdy kolem hlavy.

Musicae navales Pragenses - Pražské lodní hudby

Dnešním koncertem chceme připomenout tuto zajímavou hudební zvláštnost, která vznikla v 18. století k počtě Jana z Pomuku. Iniciátorem a dlouholetým pořadatelem akce byl řád Křížovníků s červeným srdcem (tzv. cyriáci). Ti stáli na samém počátku legendy o sv. Janu, neboť právě u jejich klášterního kostela sv. Kříže Většího bylo o několik století dříve nalezeno v řece mrtvé Pomukovo tělo a v jejich kostele pohřbeno. Poprvé se s lodní hudbou setkáváme 15. května 1715, v roce kdy byl zahájen beatifikační proces Jana z Pomuku. Od této doby s několika málo výjimkami každoročně v předvečer svátku sv. Jana Nepomuckého pořádali cyriáci procesí na lodích s hudbou, které je nazýváno musica navalis.

Lodní hudba začínala po skončení litaní nebo nešpor v kostele sv. Kříže Většího zpravidla mezi čtvrtou a šestou hodinou odpolední. Za zvuku několika souborů polnic a vlašských bubnů, které hrály slavnostní intrády, nastoupili účinkující lodní hudby u kostela sv. Kříže Většího (zhruba v místech dnešního hotelu President u Dušní ulice) na loď vyzdobené zelenými ratolestmi a barevnými korouhvemi. Na těchto lodích osvětlených svítilnami na žerdích se všichni plavili za neustálého zvuku intrád až pod sochu sv. Jana Nepomuckého, postavenou na Karlově mostě roku 1683 (pro zajímavost uvedme, že předloha této sochy stojí na hlavním oltáři v kostele, kde se koná dnešní koncert). Procesí tedy symbolicky vyplouvalo z místa, kde bylo nalezeno a vytaženo Janovo mrtvé tělo, k místu, kde bylo v roce 1393 o necelý měsíc dříve svrženo z mostu do řeky.

Šlo o velkolepou hudební podívanou, které přihlíželo vždy veliké množství lidí a mezi posluchači se objevovali i významní panovníci. Zvukovou kulisu umocňovaly slavnostní střelby z hmoždířů, lampiony osvětlená vltavská nábřeží, Karlův most a Střelecký ostrov, a od roku 1754 i ohňostroj.

Trubači a bubeníci hrající intrády během plavby se neúčastnili navazující lodní hudby, která se prováděla až po doplutí ke Karlovu mostu a byla komponována pro vokálně instrumentální těleso. Aby byl zvuk v otevřeném prostoru dostatečně nosný, zesilovala se zejména dechová sekce orchestru. Vokální těleso pak vzniklo spojením vždy několika pražských sborů. Lodní hudbu tvořila ustálená trojice skladeb: Litanie ke sv. Janu Nepomuckému, Concertus a na závěr Regina coeli.

Komponovat skladby pro lodní hudby bylo díky obrovskému zájmu publika velmi prestižní záležitostí. Mezi první a dlouholeté skladatele lodních hudeb patřil **Šimon Brixí (1693–1735)**. Jeho první lodní hudba se hrála v roce 1720 a dnes uváděné *Litaniae de sancto Joanne Nepomuceno* byly její součástí. Litanie jsou efektní ukázkou nevšední invence autorovy. Skladba začíná rozměrnou orchestrální předehrou, ve které, podobně jako v dalších částech litaní, se uplatňují koncertantně psané clariny nad mohutně znějícím sborem ostatních hlasů.

V tradici svého otce pokračoval po letech i syn **František Xaver Brixi** (1732–1771), jehož 250. výročí úmrtí si letos připomínáme. Svoji první lodní hudbu napsal pro rok 1758. Dnešní koncert připomene ale jiné jeho skladby.

Nejprve zazní jeho *Koncert D-dur* pro varhany a orchestr. Jedná se o typickou nástrojovou skladbu 18. století, kde je part sólových varhan založen převážně na technice pravé ruky. Obsahuje nejen prvky doznívajícího barokního slohu, ale i výrazné fenomény nastupujícího hudebního klasicismu. Orchestrální doprovod tvoří smyčcový soubor a dvě clariny.

Missa brevis in C (Missa Aulica) určena pro čtyřhlasý smíšený sbor a kvartet sólistů zhudebňuje úplný text mešního ordinaria. Orchestrální složku zde tvoří smyčce s continuum a dvojice clarin s tympány. Dílo se řadí již k pozdějším Brixihovým mším, které byly rovněž ovlivněny nastupujícím klasicismem a autor zde zpracovává mešní text na nevelké ploše. Pozornému posluchači však jistě neuniknou ani prvky odcházejícího baroka, které můžeme nalézt např. v tenorové árii *Christe eleison*. Dílo obsahuje kantilénové melodie pro sólové hlasy, pro něž je u Brixihových charakteristická hluboká citová niternost, přímé sborové pasáže a stručné fugové party. Zřetelně optimistická nálada díla na mnoha místech připomíná pozdější Mozartovy mešní kompozice.

Jiří Mátl, použité texty: Vladimír Novák

Srdečně Vás zveme na další koncerty cyklu:

4. koncert - Statečný korábe v moři utrpení | neděle 11. července 2021 v 18:00

účinkují: Ondřej Holub - tenor, Hans Kistler - klarinet, Linda Sítková - varhany

5. koncert - Průvodce temnou branou smrti | neděle 1. srpna 2021 v 18:00

účinkují: Lucie Hilscherová - alt, Hana Kubisová - housle, Linda Sítková - varhany

6. koncert - Naděje na cestě za světlem | neděle 5. září 2021 v 18:00

účinkují: Linda Sítková - sólový varhanní recitál

7. koncert - Paprsku Boží inspirace | neděle 3. října 2021 v 18:00

účinkují: Bach-Collegium Praha - komorní sbor, Linda Sítková - varhany, Lucie Hilscherová - alt, Jiří Mátl - dirigent, program: J. Bernátek - sv. Ludmila, Magnificat - světová premiéra

8. koncert - Poutníku času a moste sblížení | neděle 14. listopadu 2021 v 18:00

účinkují: Věra Binarová - viola, Linda Sítková - varhany

9. koncert - Hvězdo zářící českým zemím | neděle 12. prosince 2021 v 18:00

účinkují: Lucie Hilscherová - mezzosoprán, Linda Sítková - varhany

Pořádá Bach-Collegium Praha, z.s. a Deutschsprachige katholische Pfarrei Prag s podporou Městské části Praha 2 a Městské části Praha 5.

www.bachcollegium.cz info@bachcollegium.cz

 MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2

 MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 5

 Bach Collegium Praha

Cyklus koncertů k výročí 300 let blahořečení sv. Jana Nepomuckého

3. koncert: Symbole síly mlčenlivosti

středa 23. června 2021 v 19:30

kostel sv. Jana Nepomuckého na Skalce v Praze

účinkují:

Stanislava Mihalcová - soprán, **Lucie Hilscherová** - alt,

Ondřej Holub - tenor, **Mikhail Pashayev** - bas,

Linda Sítková - varhanní pozitiv,

komorní sbor a orchestr Bach-Collegia Praha, **Jiří Mátl** - dirigent